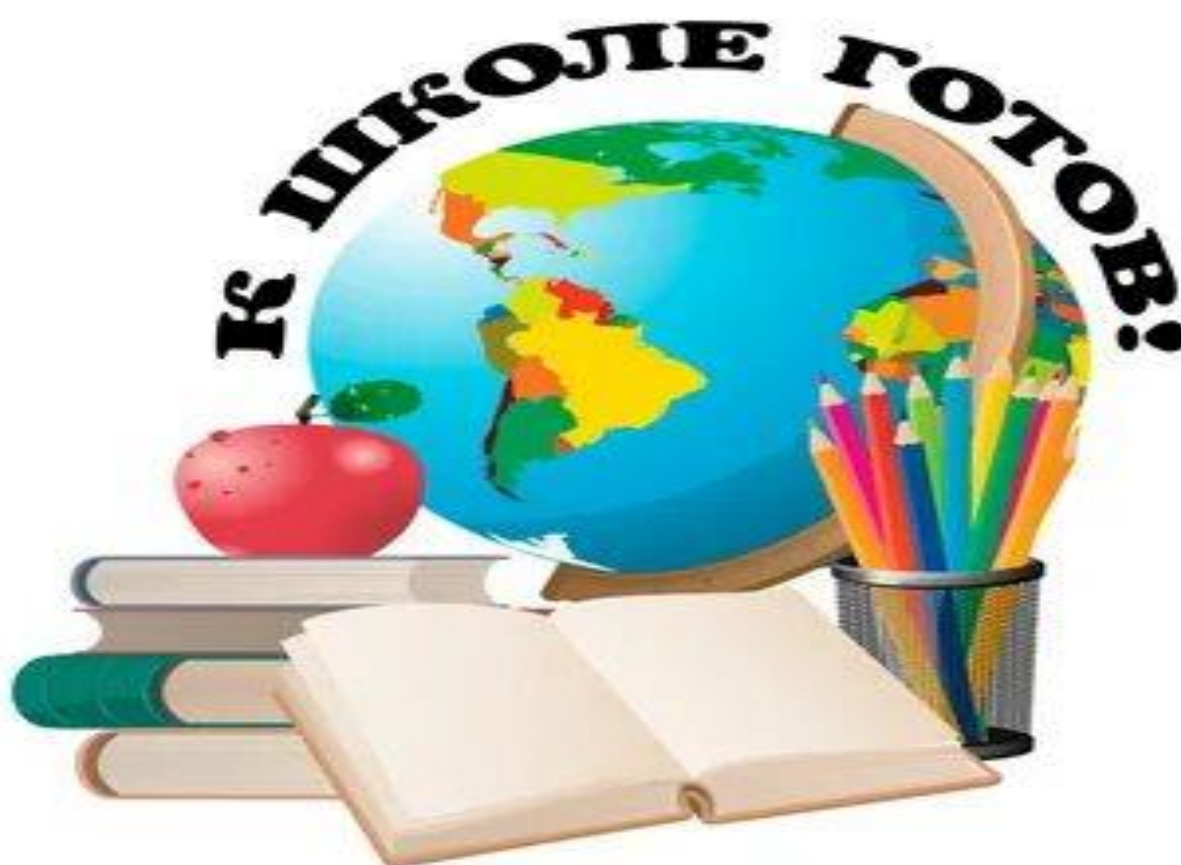

Кеңес беру
«Балалардың мектепке дайындығы»

шығар. Ал мұғалім әдемі, мейірімді болады, сыныптастары онымен дос болып, мектепте А бағасын алады. Бірақ содан кейін бірнеше апта өтеді және бала таңертең мектепке дайындалуға ерекше құлшыныс танытпайды.

Дүйсенбіде ол демалыс күндерін армандай бастайды, сабақтан шаршап үйге келеді. Не болды? Өйткені, баланың жаңа қызықты өмірге байланысты үміттері орындалмады және оның өзі «мектеп өмірі» деп аталатын шындыққа дайын емес еді.

Неліктен бұл орын алуы мүмкін? Өйткені балалар мектепті өте қызықты нәрсе ретінде елестетеді және бірінші сыныпқа баруды олардың өміріндегі оң өзгерістермен байланыстырады. Мектеп өмірі, ең алдымен, еңбек екенін балалардың бәрі түсіне бермейді. Үлкендердің жұмысымен бірдей жұмыс, әрқашан қызықты емес және әрқашан жағымды емес. Тақырып бойынша болашақ бірінші сынып оқушыларына сауалнама жүргізу: Неліктен мектепке барғың келеді? Кейбір балалардың мектепке мүлде оқу үшін емес, әйтеуір өз өмірін өзгерту үшін барғысы келетінін байқадым, бұған олар аса риза емес. Сонымен, жауаптардың арасында біз мыналарды табамыз:

- Мектепте күндіз ұйықтаудың қажеті болмайды.
- Мектепте таңғы асқа дәмді ірімшіктер береді.
- Мен мектепте жаңа достар табамын.
- Мектепке барсам, жалғыз қаланы аралауға рұқсат береді.

Мектептің үздіксіз демалысын күткен бала көп ұзамай өзіне ұнамайтын іспен айналысу керек екеніне, атап айтқанда: қиын және әрқашан қызықты емес жұмысқа күш пен күш салуға көңілі толмайтыны анық.

Психологтар көп нәрсе баланың мектепке психологиялық дайындығына байланысты деп есептейді. Оның не екенін түсіндірейін. Мектепке психологиялық дайындық баланың оқи алатындығына (және қаншалықты жылдам), санай алатынына (және қаншаға дейін) ешқандай қатысы жоқ. Дәл осы дағдылар мен дағдыларды мұғалімдер болашақ бірінші сынып оқушысын мектепке қабылдау кезінде тексереді.

Бірақ оқудың алғашқы айларында тез оқитын және жақсы санайтын балалар оқуға қызығушылық танытпайтыны, тәртіпті бұзатыны және соның салдарынан мұғаліммен қайшылықты қарым-қатынастардың пайда болатыны кенеттен белгілі болды. Бірақ факт, дайындық мектеп топтарында балалар көбінесе бірінші сынып бағдарламасынан өтеді.

Осылайша, даму деңгейі төмен балалар үшін бірінші сыныпта өткен материалды қайталау оқуды жеңілдетеді. Ал даму деңгейі орташа және әсіресе жақсы балалар үшін бұл қайталау зерігуді тудырады, нәтижесінде оқуға деген қызығушылық жоғалады.

Сонымен, сіз баланы мектепке дейін оқуға және санауға үйрету керек емес пе деп сұрайсыз. Әрине, бұл қажет, бірақ дайындық топтарындағы сабақтарда емес, үйде, еркін, жиі ойнайтын атмосферада баланың оқу мен санауды меңгеруге деген қызығушылығын жан-жақты ынталандыру.

Бақытымызға орай, бүгінде ата-аналарға, сондай-ақ ата-әжелерге балаларымен дұрыс араласуға көмектесетін көптеген танымдық кітаптар бар. Ешбір жағдайда

айтамын, мұның мектептегі білім алуға психологиялық дайындыққа тікелей қатысы жоқ.

Сонда мектепке психологиялық дайындық дегеніміз не және оны дамыту мүмкін бе?

Мектепте білім алуға психологиялық дайындық деп құрбылар тобында оқу жағдайында мектеп бағдарламасын меңгеру үшін баланың психикалық дамуының қажетті және жеткілікті деңгейі түсініледі.

Нақты дамудың қажетті және жеткілікті деңгейі оқыту бағдарламасы баланың «проксимальды даму аймағына» сәйкес келетіндей болуы керек. Проксимальды даму зонасы баланың ересек адаммен ынтымақтаса отырып не істей алатынымен анықталады, ал ересек адамның көмегінсіз ол мұны әлі жасай алмайды.

Бұл жағдайда ынтымақтастық өте кең түсініледі: жетекші сұрақтан мәселенің шешімін тікелей көрсетуге дейін. Сонымен қатар, оқыту баланың жақын даму аймағына енсе ғана жемісті болады.

Егер баланың психикалық дамуының қазіргі деңгейі оның жақын даму аймағы мектептегі оқу бағдарламасын меңгеру үшін қажетті деңгейден төмен болса, онда бала мектептегі білім алуға психологиялық тұрғыдан дайын емес болып саналады, өйткені оның жақын даму аймағы мен талап етілетін аймағы арасындағы сәйкессіздік нәтижесінде ол оқу материалын меңгере алмайды және бірден артта қалған оқушылар санатына жатады.

Мектепке психологиялық дайындық – бұл бірінші сынып оқушысының оқуының сәтті немесе сәтсіздігін болжауға мүмкіндік беретін күрделі көрсеткіш. Мектепке психологиялық дайындық психикалық дамудың келесі параметрлерін қамтиды:

- 1) мектепте оқуға мотивациялық дайындық немесе оқу мотивациясының болуы;
- 2) оқушыға мұғалімнің талаптарын орындауға мүмкіндік беретін ерікті мінез-құлық дамуының белгілі бір деңгейі;
- 3) баланың қарапайым жалпылау операцияларын меңгеруін білдіретін интеллектуалдық дамудың белгілі бір деңгейі;
- 4) фонематикалық есту қабілетінің жақсы дамуы.

Осы көрсеткіштердің әрқайсысын толығырақ қарастырайық.

1. Мектепте оқуға мотивациялық дайындық немесе оқу мотивациясының болуы.

Мотивация туралы айтқанда, біз бірдеңе жасауға деген ұмтылыс туралы айтамыз. Бұл жағдайда оқуға деген мотивация туралы. Бұл баланың танымдық қызығушылығы болуы керек дегенді білдіреді; ол жаңа нәрселерді үйренуге қызығушылық танытуы керек. Бірақ мектептегі оқу тек қызықты және қызықты әрекеттерден тұрмайтындықтан, оқушының тартымды емес, кейде тіпті жалықтыратын және жалықтыратын тапсырмаларды орындауға ынтасы болуы керек.

Бұл қандай жағдайда мүмкін? Бала өзінің студент екенін түсінсе, оқушының міндетін біледі, сонымен қатар оны жақсы орындауға тырысады. Көбінесе бірінші сынып оқушысы мұғалімнің мақтауын алу үшін үлгілі оқушы болуға тырысады.

Бірінші сынып оқушысының оқу мотивациясы оның танымдық қажеттілігі мен жұмыс істеу қабілеті айқын болған кезде қалыптасады. Танымдық қажеттілік балада туғаннан бар, содан кейін ол от сияқты: баланың танымдық қызығушылығын ересектер қаншалықты қанағаттандырса, соғұрлым ол күшейе түседі.

танымдық кітаптарды мүмкіндігінше оқып, олармен танымдық ойындар ойнау өте маңызды. Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеу кезінде баланың қиындықтарға қалай әрекет ететініне назар аудару керек: ол бастаған тапсырманы орындауға тырысады ма, әлде одан бас тарта ма.

Балаңыздың қолынан келмейтін нәрсені ұнатпайтынын байқасаңыз, оған дер кезінде көмекке келуге тырысыңыз. Сіз ұсынатын көмек балаңызға қиын тапсырманы жеңуге көмектеседі және сонымен бірге қиын тапсырманы жеңе алғандығына қанағаттанады. Бұл жағдайда ересек адам бастаған ісін аяқтағаны үшін баланы эмоционалды түрде мадақтауы керек.

Ересек адамның қажетті, уақтылы көмегі, сондай-ақ эмоционалды мақтау баланың өз қабілетіне сенуіне, өзін-өзі бағалауын арттыруға және бірден нәтиже бермейтін нәрсені жеңуге деген ұмтылысты оятуға мүмкіндік береді. Сосын үлкенге оның қандай тамаша жігіт екенін көрсетіңіз, сонда ол оның мекен-жайында мақтау естісін.

Балада бірте-бірте бастаған ісін аяғына дейін жеткізуге тырысу, ал қолынан келмесе, үлкендерден көмек сұрау әдеті қалыптасады. Бірақ ересектер әр жолы жағдайды мұқият бағалауы керек, олардың көмегі шынымен қажет пе немесе бала өз бетімен жұмыс істеуге тым жалқау ма.

Кейде эмоционалды ынталандыру және баланың табысқа жететініне сенімділік көмектеседі. Баламен мұндай қарым-қатынас, әдетте, мектепке барған кезде оқу мотивациясын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

2. Студентке мұғалімнің талаптарын орындауға мүмкіндік беретін ерікті мінез-құлық дамуының белгілі бір деңгейі.

Ерікті мінез-құлық деп саналы түрде басқарылатын, мақсатты мінез-құлық, яғни белгілі бір мақсатқа немесе адамның өзі қалыптастырған ниетке сәйкес жүзеге асырылатын әрекет түсініледі.

Мектепте ерікті мінез-құлықтың әлсіз дамуы балада:

- сабақта мұғалімді тыңдамайды, тапсырмаларды орындамайды;
- ереже бойынша жұмыс істеуді білмейді;
- үлгі бойынша жұмыс істей алмайды;
- тәртіпті бұзады.

Менің зерттеулерім көрсеткендей, ерікті мінез-құлықтың дамуы баланың мотивациялық сферасының дамуына тікелей байланысты. Бұл туралы менің «Мектепке психологиялық дайындық» кітабымнан толығырақ оқи аласыз. Демек, негізінен мектепке қызықпайтын, мұғалімнің оларды қалай бағалайтынына мән бермейтін балалар сабақта мұғалімді тыңдамайды.

Бұл тәртіпті бұзуға да қатысты. Соңғы кездері үлгі бойынша жұмысты көтере алмайтын бірінші сынып оқушыларының қатары көбейді. Дәлірек айтқанда, бірінші сыныпта оқыту негізінен үлгіге негізделген еңбекке негізделген. Бір жағынан, дәл осындай мотивациялық себептер мұнда да көрінеді: қиын, тартымсыз тапсырмаларды орындағысы келмеу, өз жұмысын бағалауға немқұрайлылық.

Екінші жағынан, мектеп жасына дейінгі жаста бұл әрекет түріне қатыспаған балалар үлгі жұмысын нашар орындайды. Ата-аналарымен әңгімелесуден олардың сызба үлгілері бойынша сызбаның фрагменттері бар текшелерді біріктірмегені, үлгі бойынша мозаикаларды орналастырмағаны, берілген суреттер бойынша құрылыс жинақтарын жинамағаны және ешқашан ештеңені көшірмейтіні белгілі болды.

істеуге үйрете бермейтінін атап өткім келеді. Мұның бәрі оларды қалай жинайтыныңызға байланысты. Алдымен сызбаның түс схемасы талданса, фон ерекшеленіп, элементтерді бастапқы топтастыру жүргізілсе, онда мұндай жұмыс үлгімен жұмыс істеу қабілетін дамытуға ықпал етеді.

Бірақ егер сурет сынау және қателесу арқылы құрастырылса, яғни егер бала бір-біріне сәйкес келетінін көру үшін кездейсоқ элементтерді бірінен соң бірін сынап көрсе, онда бұл жұмыс әдісі үлгімен жұмыс істеу қабілетіне әкелмейді.

Мектепке дейін ережелермен ойын ойнамаған балалар да ережеге сай жұмыс істей алмайды. Бала ойында алғаш рет рөлдік ойындарда басқа балалармен ойнай отырып, ол өз рөлін балалар белгілеген ережелер бойынша немесе ересектердің өмірінде көрген үлгі бойынша орындауы керек кезде ережеге бағынуды үйренеді.

Рөлдік ойындарды ойнаған бала мектепте ұнаса және осы рөлде көрсетілген ережелерді сақтаса, оқушы рөлін оңай қабылдайды. Өмірінде рөлдік ойындарды нақты орындау тәжірибесі болмаған бала мұғалімнің еңбекқорлық пен тәртіпке қатысты барлық нұсқауларын дәл орындауда қиындықтарға тап болуы мүмкін.

Бірақ ережелер бойынша жұмыс істеудің негізгі проблемалары мектепке дейін ережелермен ойын ойнамаған бірінші сынып оқушыларында туындайды, мұғалім белгілі бір ережені орнатқан кезде, кейін оны жұмыста қолдану керек.

3. Баланың қарапайым жалпылау операцияларын меңгеруін білдіретін интеллектуалдық дамудың белгілі бір деңгейі.

Жалпылау адамға әртүрлі объектілерді салыстыруға, бір мезгілде олардың айырмашылықтарын ескере отырып, олардағы жалпы нәрсені ерекшелеуге мүмкіндік береді. Жалпылау негізінде жіктеу жүзеге асырылады, яғни ортақ қасиеттері бар объектілердің белгілі бір класын таңдау, олар үшін олармен жұмыс істеудің жалпы ережелері қолданылады (мысалы, бір немесе басқа типтегі есептерді шешу).

Баланың оқу қабілеті жалпылау процесіне байланысты. Оқыту интеллектуалдық операциялардың екі кезеңін қамтиды. Біріншісі – жұмыстың жаңа ережесін меңгеру (мәселені шешу, т.б.); екіншісі - тапсырманы орындаудың үйренген ережесін ұқсас, бірақ бірдей еместерге ауыстыру. Екінші кезең жалпылау қабілетінсіз мүмкін емес.

Негізінен, бала мектепке барған кезде эмпирикалық, яғни тәжірибеге негізделген, жалпылауды меңгереді. Бұл дегеніміз, ол заттарды салыстыра отырып, олардың сырттай ұқсас, ортақ қасиеттерін тауып, анықтап, сөзбен белгілейді, бұл барлық осы объектілерді қандай да бір классқа немесе ұғымға жіктеуге мүмкіндік береді.

Мысалы, бала жеңіл көлік, пойыз, ұшақ, автобус, троллейбус, трамвай, т.б. – мұның бәрі көлік немесе көлік екенін түсінеді.

Жалпылау баланың әртүрлі заттардың қасиеттерін меңгеру процесінде дамиды. Сондықтан нәрестеңізге айналасындағы әлемді зерттеуге мүмкіндік беру өте маңызды.

Балалар құммен, сумен, балшықпен, қиыршық тастармен, ағашпен және т.б. ойнағанды ұнатады. Олар анасымен немесе әжесімен қамыр дайындап, сосын пирог пісіруге қызығады. Олар ненің иісі, ненің жеуге болатыны, ненің жарамсыздығы, бірдеңе отырғызса не болатыны және т.б.

Жалпылауды дамыту үшін балалармен лото сияқты оқу ойындарын ойнау қажет. Мұндай ойындар кезінде бала әртүрлі ұғымдарды меңгеріп, заттарды жіктеуге үйренеді. Сонымен бірге оның дүние туралы ой-өрісі мен ой-өрісі айтарлықтай кеңейеді.

құрастыруы, сондай-ақ өзіне оқылған көркем шығарманы қайталап айтуы ықпал етеді.

4. Фонематикалық есту қабілетінің жақсы дамуы.

Фонематикалық есту адамның жеке фонемаларды немесе дыбыстарды сөзбен есту қабілетін білдіреді. Демек, мектепке баратын бала сөздегі жеке дыбыстарды ажырата білуі керек. Мысалы, егер сіз одан «шам» сөзінде дыбыс бар ма деп сұрасаңыз, ол оң жауап беруі керек. Неліктен бірінші сынып оқушысына жақсы фонематикалық есту қажет?

Бұл сөзді дыбыстық талдауға негізделген мектептердегі оқуды оқытудың қазіргі әдістерімен байланысты. Балада фонематикалық естуді қалай дамытуға болады? Мұны істеудің ең жақсы жолы - ойын ішінде. Міне, мысалы, мен ойлап тапқан ойындардың бірі. Ол «Сөзді өшіру» деп аталады:

Ересек балаға өз сарайында сөздерді сиқырлайтын зұлым сиқыршы туралы ертегі айтып береді. Сиқырлы сөздер біреу оларды босатпайынша құлыптан шыға алмайды. Сөзді ажырату үшін оның дыбыстық құрамын үш әрекеттен аспайтындай болжау керек, яғни оның тұратын дыбыстарды ретімен атаңыз. Мұны шебер құлыпта болмаған кезде ғана жасауға болады.

Егер сиқыршы өз сарайында сөздердің құтқарушысын тапса, оған да сиқыр жасайды. Ертегідегі кіріспеден кейін балаға дыбыстың не екені, оның әріптен айырмашылығы түсіндіріледі. (Бұл ойын әріптердің атын, жазылу жолдарын білетін балалармен ойналады.) Ол үшін оған барлық сөздер дыбысталатыны айтылады және дыбыстан тұратындықтан біз оларды естиміз.

Мысалы, «мама» сөзі «м-а-м-а» дыбыстарынан тұрады (әр дыбыс өте анық естілуі үшін бұл сөз балаға ән салатын дауыспен айтылады). «М» дыбысын айтуда ересек адам «эм» әрпі емес, «м» дыбысы (бұл фонема) айтылуына назар аударуы керек.

Бұл ойынды ойнау кезінде ересектер дауыссыз әріптердің атаулары бұл әріптердің сөздерде қалай дыбысталуымен, яғни олардың фонемаларымен сәйкес келмейтінін есте сақтауы керек. Мысалы, сөздердегі «ес» әрпі «с» дыбысына ұқсайды, ал сөздегі «бе» әрпі «б» дыбысы т.б.

Мазасыздық үшін ұсынылған сөздердің қиындығы біртіндеп артуы керек. Алдымен өте қарапайым сөздерді ұсыну керек, мысалы: еден, мысық, кит, ботқа, т.б. Сөздің барлық дыбыстарын ересек адам өте анық айту керек, ал дауысты дыбыстар тіпті тартылып алынуы керек.

Фонематикалық естуді дамытуға арналған жақсы ойындар Бугрименко Е.А., Цукерман Г.А. 1993 жылы шыққан «Мәжбүрлеусіз оқу» және сол авторлардың 1994 жылы шыққан «Оқу мен жазуды үйрену» кітабында.

Сонымен, мектепке психологиялық дайындық жоғарыда аталған төрт компоненттен тұрады:

- 1) мектепте оқуға мотивациялық дайындық; 2) мұғалімнің талаптарын өз еркімен орындау мүмкіндігі, бұл нақты тапсырмаға немесе мектептегі тәртіп ережелеріне қатысты болса; 3) баланың қарапайым жалпылау амалдарын меңгеруі; 4) жақсы фонематикалық есту. Мектепке психологиялық дайындықтың көрсетілген құрамдастары кез келген күрделіліктегі, бірақ сауатты және бірінші сынып оқушысының жасына сәйкес келетін бағдарлама бойынша мектепте оқуды қалыпты бастау үшін баланың психикалық дамуының қажетті және жеткілікті деңгейін білдіреді.

күрделіліктегі, бірақ сауатты және бірінші сынып оқушысының жасына сәйкес келетін бағдарлама бойынша мектепте оқуды қалыпты бастау үшін баланың психикалық дамуының қажетті және жеткілікті деңгейін білдіреді.

Егер бала оқығысы келсе, мұғалімнің барлық талаптарын тиянақты орындаса, үлгі мен ереже бойынша жұмыс істеуді білсе, оқу қабілеті жақсы болса, онда мұндай бірінші сынып оқушысының мектепте ерекше қиындықтары болмауы керек.

Ата-аналарға арналған сауалнама

«Балаңыз жақында мектеп оқушысы болады»

Толық аты-жөні (баланың)

Баланың туған жылы _____ жасы _____

1. Балаңызды қай жастан мектепке жіберуді жоспарлайсыз. Неліктен?

6 жаста, өйткені

- бала балабақшада (үйде) сөйлесетін достары қазірдің өзінде мектепке барады және баланың таныс компанияда мектепке үйренуі оңайырақ болады;
  - бала балабақшада әлдеқашан «зерікті», ол «ойыннан асып түсті», балабақшадағы сабақтардың материалы балаға бұрыннан белгілі;
  - баланың мектепке деген қазіргі қызығушылығы бала 7 жасқа толғанға дейін жойылуы мүмкін;
  - бала үлкен жетістікке жетті және осы дамуы үшін оны мектепке жіберу керек;
  - басқа себептер (көрсетіңіз)
-

7 жаста, өйткені

- 6 жаста бала әлі де физикалық әлсіз және мектептегі стрессті көтере алмайды;
  - 6 жаста бала әлі де оқи алмайды және мектепке түсу және онда табысты оқу үшін қажетті ең төменгі білім мен дағдыларға ие емес;
  - 6 жаста бала мектеп оқушысы болуға психологиялық тұрғыдан әлі дайын емес; ол оқудан гөрі ойнауға көбірек тартылады;
  - басқа себептер (көрсетіңіз)
-

2. Баланың мектепке дайындығын нені көрсетеді деп ойлайсыз? (Болады бірнеше элементтерді таңдау)

- денсаулық, физикалық төзімділік;
- құрдастарымен тіл табыса білу;
- білім беру жүйесіне адекватты ересектермен қарым-қатынас құру мүмкіндігі;
- балада өзін-өзі бағалаудың төмендігі мен сәтсіздіктен қорқудың болмауы;
- оқу қабілеті;
- ауызекі тілдің емес, әдеби заңдылықтары бойынша үйлесімді сөйлеу, әңгіме құрастыру немесе қайталап айту;
- ұсақ қол қимылдарын және көру-қозғалыс координациясын дамыту;
- білімге деген қызығушылық, оны қосымша күш салу арқылы алу процесі;
- баланың логикалық ой қорытуы, құбылыстар арасындағы негізгі белгілер мен байланыстарды ұғыну, үлгіні жаңғырту;
- басқа (нені көрсетіңіз)

қаншалықты дайын? Неліктен?

4. Балаңыздың мектепке дайындығын арттыру үшін үйде қосымша сабақтар өткізесіз бе?

- иә;

- жоқ, _____ себебі _____ (көрсетіңіз)

3)

себептері).

5. Балаңыздың мектептегі алғашқы күндері мен айларында оған қосымша уақыт бөлу керек деп ойлайсыз ба?

- иә;

- Әзірше емес;

- бұл туралы әлі ойлаған жоқпын

6. Сіздің балаңыздың өз бетінше жауапты болатын тәртібіне сіздің отбасыңызда белгілі бір орын (мысалы, шкаф, сөре, бұрыш) бар ма?

- иә;

- Әзірше емес;

- бұл туралы әлі ойлаған жоқпын.

13. Сіздің балаңыз мектеп оқушысы болған кезде оның мінез-құлқына көбірек еркіндік пен тәуелсіздік беру керек деп ойлайсыз ба?

- иә;

- жоқ, _____ себебі _____ (көрсетіңіз)

себептері).

бұл туралы әлі ойлаған жоқпын.

Балаңыздың мектепке дайын екенін қалай анықтауға болады?

(ата-аналарға арналған жадынама)

Мұны келесі қарапайым сынақтар арқылы жасауға болады

Үлгі № 1. Балалар геометриялық фигуралар мен бас әріптердің элементтерінен тұратын графикалық үлгіні көшіріп алады. Үлгі ақ қағазға сызықсыз немесе қорапсыз салынуы керек. Оны сол ақ қағазға қайта салу керек. Көшіру кезінде балалар қарапайым қарындаштарды қолдануы керек.

Сызғышты немесе өшіргішті пайдалануға рұқсат етілмейді. Үлгіні ересек адам ерікті түрде ойлап табуы мүмкін.

Бұл тапсырма баланың үлгі бойынша жұмысты жеңе алатынын анықтауға көмектеседі.

Тест № 2. Балалармен ережемен ойын өткізу. Мысалы, бұл халық ойыны болуы мүмкін: «Қара алма, ақты алма, бар немесе жоқ деме». Бұл ойында сіз ережені сақтамайтын, сондықтан жеңілген балаларды бірден көре аласыз. Бірақ ойында оқу тапсырмасына қарағанда ережелерді сақтау оңайырақ. Сондықтан, егер балада ойында мұндай проблема болса, онда ол оқуда одан да көп көрінеді.

Тест №3. Баланың алдына сюжетті суреттердің аралас тізбегі қойылады. Балаларға белгілі ертегіден суретке түсуге болады. Суреттер аз болуы керек: үштен беске дейін. Балаға суреттердің дұрыс тізбегін құрастырып, сол бойынша әңгіме құрастыру ұсынылады. Бұл тапсырманы орындау үшін балада жалпылаудың қажетті деңгейі дамыған болуы керек.

Тест № 4. Ойын түрінде балаға қажетті дыбыстың бар-жоғын анықтауы керек сөздер ұсынылады. Әр жолы олар қандай дыбысты табу керектігі туралы келіседі. Әр дыбысқа бірнеше сөз беріледі. Іздеу үшін екі дауысты және екі дауыссыз дыбыс ұсынылады.

Ересек адам сөздерден ізделетін дыбыстарды өте анық айтуы керек, ал дауысты дыбыстарды әндік дауыспен айту керек. Бұл тапсырманы орындауда қиналған балаларды логопедке көрсету керек.